

از مشروطه تا جنگ جهانی اول

خاطرات

فردریک اوکانر

نسخه انگلیس در فارس

ترجمه

سین رنگه

سرشناسه

O connor, William Frederick Travers : اوکانر، ویلیام فردریک تراورز، ۱۸۷۰-۱۹۴۳ م.

عنوان و نام پدیدآور

: از مشروطه تا جنگ جهانی اول: خاطرات فردریک اوکانر کنسول انگلیس در فارس / [ویلیام فردریک تراورز اوکانر]؛ ترجمه حسن زنگنه.

: [ویراست ۲]

وضعیت ویراست

: تهران: شیرازه کتاب ما ۱۳۹۵.

مشخصات نشر

: ۱۵۲ ص.

مشخصات ظاهری

: مجموعه تاریخ معاصر ایران - ۲

فروست

: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۱۴-۰۸-۴

شابک

: فبیا

فهرست نویسی

On the frontier and beyond, A record of thirty years services :

عنوان اصلی

: نشر و پژوهش شیرازه، ۱۳۷۶.

چاپ قبلی

: کتابنامه.

یادداشت

: اوکانر، ویلیام فردریک تراورز، ۱۸۷۰-۱۹۴۳ م.

موضوع

O Connor, William Frederick Travers :

موضوع

: دیپلمات ها—انگلستان—خاطرات

موضوع

Diplomats—Great Britain—Diaries :

موضوع

: جنگ جهانی اول، ۱۹۱۴-۱۹۱۸ م.—ایران

موضوع

World War, 1914-1918—Iran :

موضوع

: ایران—تاریخ—قاجاریان، ۱۱۹۳-۱۲۴۴ ق.—دخالت انگلستان

موضوع

Iran—History—Qajars, 1779-1925—Participation, British :

موضوع

: زنگنه، حسن، مترجم

موضوع

: ۱۳۹۵ / ۴ الف ۸ / DSR۱۴۵۸

رده بندی کنگره

: ۹۵۵/۰۰۰۳۰۹۲

رده بندی دیویی

: ۴۲۹۱

شماره کتابشناسی ملی

از مشروطه تا جنگ جهانی اول

خاطرات فردریک اوکانر کنسول انگلیس در فارس

نویسنده: حسن زنگنه

انتشارات: شیرازه کتاب ما

چاپ: پردیس دانش

طراح جلد: پردیس خرمی

تیراژ: ۵۵۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۵

حق چاپ و نشر محفوظ است.

تهران. صندوق پستی: ۱۱۱-۱۳۱۴۵

تلفن: ۸۸۹۵۲۲۹۷ - فکس: ۸۸۹۵۱۶۹۱

همراه: ۰۹۳۶۹۵۰۰۱۸۲

سایت: www.shirazehketab.net

فهرست مطالب

الف	یادداشت دبیر مجموعه
۱	۱. ایران انقلابی
۲	۲. دو سال و نیم در شرق ایران
۲۵	(۱۹۰۹ - ۱۹۱۲)
	۳. هرج و مرج در ایران
۴۹	(۱۹۰۹ - ۱۹۱۲)
	۴. قنسول شیراز
۷۱	(۱۹۱۲ - ۱۹۱۴)
	۵. جنوب ایران در جنگ بزرگ
۹۳	(۱۹۱۴ - ۱۹۱۶)
	۶. اسارت در ایران
۱۱۵	(۱۹۱۵ - ۱۹۱۶)
۱۳۹	فهرست اعلام

یادداشت دبیر مجموعه

خاطرات لیوئتان کلنل سِر ویلیام فردریک اوکانر (۱۹۴۳ - ۱۸۷۰) از دوران خدمتش در ایران در مقام سرپرست کنسولگری بریتانیا در سیستان و سرکنسول شیراز در فاصله سالهای ۱۹۰۹ تا ۱۹۱۵ میلادی که ترجمه فارسی آن در این کتاب ارائه شده است، با دوره‌ای از تاریخ معاصر ایران توأم است که در خلال آن نابرامانی حاصل از استقرار دولت نوپای مشروطه در پی سقوط محمد علی شاه، نه فقط نخست فروکش نیافت که با وقوع جنگ اول جهانی و تسری دامنه آن به ایران میزان تلاطم‌هایش نیز افزوده شد. اوکانر در خاطراتش که در سال ۱۹۳۱، تحت عناوین در مرز و آنسوی آن، شرحی بر سی سال خدمت^۱ منتشر شد پس ساراتو چنان به طی یک دوره توپخانه در بریتانیا و رشته آموزشهایی در بخش سیاسی حکومت هند، به شرح مختصری می‌پردازد از دوران خدمات نظامی در نقاط مختلف هندوستان (۱۹۰۳ - ۱۸۹۵) و در ادامه از نخستین تجربه^۲ سیاسی خود می‌نویسد که به عنوان یکی از اعضاء هیئت اعزامی بریتانیا به لهاسا^۳ اینجمن ثبت اعزام شد. (۱۹۰۵ - ۱۹۰۳) و در ادامه خاطرات از دوران تصدی^۴ سیاسی تجارتهی بریتانیا در گیانتسه، یکی دیگر از شهرهای ثبت در فاصله سالهای ۱۹۰۴ تا ۱۹۰۸. پس از پشت سر گذاشتن این تجارب است که اوکانر در سال ۱۹۰۸ مأمور خدمت در ایران می‌شود؛ نخست در مقام سرکنسول و نماینده فرماندار کل هندوستان در سیستان (۱۹۱۲ - ۱۹۰۹) و آنگاه سرکنسول بریتانیا در شیراز (۱۹۱۵ - ۱۹۱۲).

1. Lieut.-Colonel Sir Fredrick O'Connor, On the Frontier and Beyond, A Record of Thirty Years' Service John Murray, London, 1931.

اوکانر پس از ترک ایران در سال ۱۹۱۶ برای مدت زمانی کوتاه (آوریل تا اکتبر ۱۹۱۸) مأمور خدمت در سبیری می‌شود و سپس تا پیش از بازنشستگی در سال ۱۹۲۵، به مدت شش سال نیز نماینده دولت بریتانیا بود در نپال. اوکانر در خاطرات خود از ایران ضمن شرح سفر و نحوه آشنائیش با این سرزمین هم از اوضاع سیاسی آن دوره توصیفی کلی به دست می‌دهد و هم به نحوی مشخص‌تر از تحولات حوزه‌های مأموریتش.

با توجه به آرامش نسبی حکمفرما بر قانئات و سیستان در سالهای نخست اقامت اوکانر در ایران، بخش دوم این خاطرات است که از لحاظ تاریخی مهمترین قسمتش را تشکیل می‌دهد؛ یعنی سالهایی که او در مقام سرکنسول بریتانیا در شیراز در متن بسیاری از تحولات مهم فارس قرار داشت. رودخانه کارون به فارس در سال ۱۹۱۲ با دوره‌ای از تاریخ ایران هم‌زمان است که به سرنوشت نامانیهای کشور از نظر تحولات داخلی و تظاهر روس و انگلیس از له اقامت آنها در منطقه‌ای اوج قدرت بریتانیا در جنوب (و روسیه در شمال) محسوب می‌شد و چنان‌که از مفاد این خاطرات نیز برمی‌آید، در این دوره کمتر تغییر در تحولات محلی را می‌توان سراغ کرد که در آن نشانی از مداخلات بریتانیا ملاحظه نشد و در عین حال با پیش‌آمد جنگ جهانی اول، در عرض مدت زمانی کوتاه چنان‌وقت برمی‌گردد که ماژور اوکانر که تا چندی پیش در کل فارس فعال می‌باشد، اسارت ملیون ایران درآمده، دولت بریتانیا وادار می‌شود برای حفظ منافع منتهای خود به یک رشته لشکرکشیهای گسترده در اقصی نقاط ایران دست بزند.

خاطرات اوکانر از لحاظ پاره‌ای داوریهای سیاسی و استدلالهایی که نویسنده به تفاریق در توجیه مداخلات ناروای دولت بریتانیا و روسیه، متفق آن دوره لندن) عنوان کرده، کاستی‌هایی در بردارد که طبیعتاً در دید انتقادی اهل تاریخ پنهان نیست، ولی چون ارزش تاریخی این خاطرات حتی از نظر ثبت داوریهای مغرضانه نویسنده هم که شده، مهم و در خور توجه می‌باشد در ترجمه نیز جانب امانت رعایت شده است.